

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування**

Кафедра публічного управління та адміністрування

ЕКОНОМІКА ТА ВРЯДУВАННЯ

*Методичні рекомендації для підготовки фахівців за
ступенем вищої освіти "Магістр" за спеціальністю
"Публічне управління та адміністрування"*

Київ – 2019

УДК 352/354

Е 45

Рекомендовано до друку Вченою радою Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського, протокол № 4 від 20 грудня 2018 р.

Укладачі:

В. Г. Горник, доктор наук з державного управління, доцент, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

І. В. Бовсунівська, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Рецензенти:

Д. В. Неліна, доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри державного управління філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

В. Є. Воротін, доктор наук з державного управління, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України.

Е 45

Економіка та врядування: метод. рек. для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти "Магістр" / уклад. : Горник В. Г., І. В. Бовсунівська. – К. : УкрСІЧ, 2019. – 26 с.

У методичних рекомендаціях наведено програму і тематичний план навчальної дисципліни «Економіка та врядування», форми контролю слухачів, вимоги, питання для обговорення, тематика і рекомендовані джерела для підготовки до семінарських занять та виконання творчих робіт. Відображений короткий зміст лекційного матеріалу розділів відповідної дисципліни.

УДК 352/354

© І. В.Бовсунівська,
укладання, 2019

© Вид-во "УкрСІЧ", 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
ФОРМИ КОНТРОЛЮ	9
РОЗДІЛ 1. ВРЯДУВАННЯ ЯК СИСТЕМНЕ ЯВИЩЕ У СУСПІЛЬСТВІ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ.....	10
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВРЯДУВАННЯ ТА ЙОГО РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ	15
ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ.....	19
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ.....	20
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	23

ВСТУП

Актуальність вивчення дисципліни

- Сучасна концепція врядування наголошує на системі цінностей, політик та інституцій, завдяки яким суспільство управляє своєю економікою, соціальними та політичними справами завдяки взаємодії держави, громадянського суспільства та бізнесу (приватного сектора). Врядування має три дійові сили: державу, яка створює сприятливі політико-правові умови, приватний сектор, який генерує робочі місця й доходи, та громадянське суспільство, яке посилює політичну та соціальну взаємодію. Метою розвитку стає не «сильна» або «мінімальна» держава - обидва ці підходи довели на практиці свою неспроможність, а ефективна держава. Остання перебуває в центрі економічного та соціального розвитку, однак уже не як безпосереднє джерело зростання, а як партнер, каталізатор та помічник, що стимулює та доповнює діяльність приватного бізнесу та окремих осіб.

- Дисципліна «Економіка та врядування» орієнтована на формування систематизованих знань щодо механізмів регулювання розвитку різних сфер та секторів національних економічних систем в умовах глобалізації ринків; врахування мікро- та макроекономічних умов при прийнятті управлінських рішень та обґрунтуванні вибору інструментів державної економічної політики; використання форм та методів врахування пріоритетів державної політики у бюджетному процесі.

- Дисципліна входить до циклу дисциплін, що формують загальні компетентності, освітньо-професійних програм підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Мета нормативної дисципліни: сформувати компетентності слухачів досліджувати та розв'язувати складні проблеми економічного розвитку, його інституційного та фінансового забезпечення в системі публічного управління та адміністрування.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є: узагальнення теоретичних засад у сфері світового врядування, дослідження основних тенденцій та напрямів їх еволюції; визначення сутності, законів, принципів і механізмів врядування в сучасному розвитку суспільства; вивчення основ методології, технологій та методів формування, моніторингу та контролю управлінських рішень на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях, а також на рівні суб'єктів публічної сфери, з позицій загальноцивілізаційних цінностей, світового досвіду та осмислення наукових здобутків; набуття навичок розроблення та впровадження заходів із забезпечення результативної і ефективної діяльності суб'єктів врядування; вивчення кращого міжнародного досвіду у сфері врядування, економіки розвинених держав світу, стандартів, норм, технологій.

Результати навчання

Після вивчення дисципліни слухачі повинні:

знати:

- закони, принципи і механізми врядування;
- предметну сферу і методологічну основу врядування;
- перспективні наукові напрями розвитку врядування;
- технології та процедури формування цілей врядування;
- засади, механізми, органи, методи та стилі врядування у розвинених державах світу;
- основні засади здійснення врядування в соціальній та економічній сферах;
- особливості та моделі економічного розвитку промислово розвинених держав;
- механізми, методи та інструменти публічного управління економічними процесами та відносинами;
- причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між економічними, соціальними та політичними явищами і процесами, врахування цих зв'язків при розробленні і реалізації заходів публічного управління в економічній сфері;
- процеси, що відбуваються у публічній сфері в контексті соціально-економічної та історичної динаміки;
- основні ситуації неспроможності ринків, що є підставами для державного втручання, та основні ситуації неспроможності влади, що розглядаються як обмеження для результативного державного втручання, в контексті глобалізації та євро інтеграційних процесів;
- знати теорії державних фінансів, необхідні умови ефективного функціонування фінансово-бюджетного механізму в контексті прийняття державно-управлінських рішень;
- розуміти напрями, форми та методи забезпечення ефективного функціонування фінансово-бюджетного механізму.

вміти:

- аналізувати розвиток економічних процесів, ідентифікувати проблеми та обґрунтовувати необхідність їх вирішення, добирати для цього необхідну та релевантну кількісну і якісну інформацію, робити обґрунтовані та неупереджені висновки на основі аналізу даних;
- ідентифікувати мотиви та інтереси основних зацікавлених груп економічних суб'єктів у процесі формування та впровадження заходів публічного управління та адміністрування в економічній сфері, забезпечувати взаємоузгодження та збалансування конкуруючих груп економічних суб'єктів, вміння аргументувати та представляти результати групової роботи та досліджень громадськості;
- здійснювати аналіз ефективності проектів бюджетних програм;

- розуміти цілі та інструменти бюджетної політики, теорії управління фінансовими ризиками, основи бюджетування та фінансового менеджменту;
- підготувати нормативну документацію (накази, розпорядження тощо), пропозиції, рекомендації (проекти) для суб'єкта врядування щодо визначення стратегічних цілей, завдань та етапів управлінських рішень на основі результатів системного аналізу суспільно-політичного та соціально-економічного стану розвитку сфери управління (об'єкта управління), застосовуючи методики визначення певних показників;
- вживати заходи із впровадження сучасних форм і методів врядування, оптимізації його функціональної та організаційної структури, з урахуванням змісту сучасних управлінських технологій та міжнародного досвіду;
- застосовувати методи та критерії оцінювання результативності та ефективності врядування в умовах сучасних соціально-економічних і політичних змін у державі.

Навчальна стратегія дисципліни

Досягнення результатів навчання здійснюється шляхом:

- *проведення лекцій* для надання слухачам необхідних знань;
- *самостійного навчання слухачів* на основі розроблених для дисципліни навчально-методичних матеріалів;
- *участі слухачів у семінарських заняттях* з метою розвитку критичного мислення, формування та розвитку здатності організувати і проводити наукові дослідження у галузі публічного управління;
- *виконання і презентації індивідуальних завдань* у вигляді творчих робіт до розділів дисципліни;
- *проведення підсумкового контролю* засвоєння знань у вигляді іспиту.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РОЗДІЛ 1. ВРЯДУВАННЯ ЯК СИСТЕМНЕ ЯВИЩЕ У
СУСПІЛЬСТВІ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ

Тема 1.1. Предмет, методологічна основа дисципліни «Економіка та врядування».

Тема 1.2. Порівняльний аналіз публічного управління розвитком економічних систем.

Тема 1.3 Сучасний вибір стратегії трансформації економічної системи України в процесі глобальних структурних зрушень.

Тема 1.4 Лідерство в економічному врядуванні та можливості застосування елементів і концепцій new public management і public governance на регіональному рівні та в містах України.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВРЯДУВАННЯ ТА ЙОГО
РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Тема 2.1. Мікро- та макро-економіка для розроблення публічної політики.

Тема 2.2. Економічні аспекти аналізу публічної політики. Аналіз вигід і витрат.

Тема 2.3 Публічні фінанси та фінансовий менеджмент.

Тема 2.4 Інформаційна економіка та публічне управління: без пекові виклики та можливості становлення належного економічного врядування в Україні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва розділу і теми	Кількість годин													
		денна форма							заочна форма						
		усього	у тому числі						усього	у тому числі					
			л	с	п	л аб	ін д	с.р.		л	с	п	л аб	ін д	с.р.
РОЗДІЛ 1. Врядування як системне явище у суспільстві та його економічна організація															
Тема1	Предмет, методологічна основа дисципліни «Економіка та врядування».	7	2	1				4	6	1	1				4
Тема2	Порівняльний аналіз публічного управління розвитком економічних систем	11	2	1				8	10	1	1				8
Тема3	Сучасний вибір стратегії трансформації економічної системи України в процесі глобальних структурних зрушень	12	2	2				8	11	1	1				9
Тема4	Лідерство в економічному врядуванні та можливості застосування елементів і концепцій new public management і public governance на регіональному рівні та в містах України.	12	2	2				8	11	1	1				9
Разом за 1 розділ		42	8	6				28	38	4	4				30
РОЗДІЛ 2. Практичний досвід врядування та його результативність															
Тема5	Мікро- та макро-економіка для розроблення публічної політики	12	2	2				8	13	2	2				9
Тема6	Економічні аспекти аналізу публічної політики. Аналіз вигід і витрат	12	2	2				8	13	2	2				9
Тема7	Публічні фінанси та фінансовий менеджмент	12	2	2				8	13	2	2				9
Тема8	Інформаційна економіка та публічне управління: безпекові виклики та можливості становлення належного економічного врядування в Україні	12	2	2				8	13	2	2				9
Разом за 2 розділ		48	8	8				32	52	8	8				36
Разом з дисципліни		90	16	14				60	90	12	12				66

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у межах дисципліни оцінюються на основі:

- виконання і презентації творчих робіт;
- участі у семінарських заняттях;
- підсумкового контролю засвоєння знань у вигляді іспиту.

Максимальна кількість балів за вивчення дисципліни – 100.

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3				
C1.2	TP1	C.2.2	C.2.3	TP2	C3.1	C.3.2	TP3	30	100
5	15	5	5	15	5	5	15		

C1.2, C2.2 ... C3.2 – семінари до тем розділів

TP1, TP2, TP3 – творчі роботи до розділів

Розподіл балів для заочної форми навчання

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3			
C1.2	TP1	C.2.3	TP2	C.3.2	TP3	30	100
5	15	5	20	5	20		

C1.2, C2.3, C3.2 – семінари до тем розділів

TP1, TP2, TP3 – творчі роботи до розділів

РОЗДІЛ 1. ВРЯДУВАННЯ ЯК СИСТЕМНЕ ЯВИЩЕ У СУСПІЛЬСТВІ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ

Мета: Сформувати у слухачів:

- уявлення про закони, принципи і механізми врядування; предметну сферу і методологічну основу врядування; перспективні наукові напрями розвитку врядування; технології та процедури формування цілей врядування; засади, механізми, органи, методи та стилі врядування у розвинених державах світу;
- поняття щодо питань організації і функціонування порівняльних економічних систем, публічного управління їх розвитком в процесі структурних зрушень.

Короткий зміст лекційного матеріалу розділу.

Предмет, методологічна основа дисципліни «Економіка та врядування». Основні підходи до розуміння публічного врядування та його еволюція. Методологічна основа публічного врядування. Економіка і врядування як напрям наукових досліджень, сукупність знань та навчальна дисципліна. Три взаємопов'язані виміри врядування: політичне, економічне, соціальне. Концепція належного врядування як гарантія рівних можливостей та соціальної і економічної справедливості. Базові характеристики та принципи належного врядування. Оцінювання управління територіями на основі критеріїв належного врядування. Оцінювання роботи посадових осіб місцевого самоврядування на основі критеріїв «good governance». Регіональне врядування. Порівняльний аналіз публічного управління розвитком економічних систем. Основні питання організації господарського життя суспільства. Економічні цілі та особливості їх реалізації в сучасній Україні. Ефективність економіки та її фактори; якість, показники, перспективи економічного зростання. Економічна система: сутність, властивості, структура. Технологічна, галузева, секторальна, функціональна структура економічних систем. Економічна конституція. Господарський устрій та його елементарні форми. Фактори виробництва та умови соціально-економічного середовища. Механізми координації господарського життя суспільства та їх місце в структурі публічного управління економічним розвитком. Організація і функціонування економічних систем суспільства як чинники розвитку публічного управління господарськими процесами. Взаємозв'язок публічного управління і адміністрування, державного регулювання економіки та економічної політики. Багатокритеріальний характер порівняння економічних систем. Порівняльні характеристики основних типів економічних систем. Національні моделі економічних систем. Економічні трансформації як об'єкт публічного управління. Використання механізмів нового публічного менеджменту для розвитку сучасних економічних систем. Сучасний вибір стратегії трансформації економічної системи України в процесі глобальних

структурних зрушень. Теоретичні засади дослідження системних трансформацій економіки і суспільства. Економічні трансформації як об'єкт публічного управління та адміністрування. Основні тенденції і фази трансформації сучасних економічних систем. Стратегії, моделі, пріоритети та результати політики ринкових реформ у постсоціалістичних країнах. Глобалізаційний та інтеграційний вектори економічних перетворень. Інституційні механізми трансформації економічних систем. Сучасний вибір стратегії трансформації економіки і суспільства для України в процесі глобальних структурних зрушень. Глобалізація, інтеграція та нові розмежування як чинники внутрішньосистемної трансформації національної економіки. Формування ефективної системи публічного управління економічними трансформаціями. Стратегічні пріоритети економічних та інституційних перетворень національної економіки у контексті європейського вибору. Лідерство в економічному врядуванні та можливості застосування елементів і концепцій *new public management* і *public governance* на регіональному рівні та в містах України. Моделі децентралізованого управління: міжнародний досвід. Аналіз світових моделей децентралізованого управління. Сучасні підходи до модернізації управління. Реформа публічного врядування у Європі. Модель нового публічного менеджменту. Моделі респонсивного менеджменту. Мережна модель. Критерії для порівняння політико-адміністративних систем. Застосування технології організації конкурсів, створення муніципальних підприємств (агенцій), управління контрактом, системи ваучерів, тощо. Зміна способу мислення муніципальних службовців. Електронне врядування. Інформатизація публічного управління. Практичне застосування технологій публічно-приватного та міжмуніципального партнерства: європейський, світовий, український досвід.

Види навчальної діяльності, передбачені у розділі 1

Творча робота до розділу 1

Мета: формування систематизованих знань про врядування як системне явище у суспільстві та його економічну організацію.

Написання та оформлення творчої роботи: здійснюється за вимогами, що наведені у відповідному розділі методичних рекомендацій.

Рекомендовані теми творчих робіт до розділу 1

1. Теоретичні підходи до визначення категорії публічне врядування.
2. Сучасне управління державою: шлях до доброго врядування.
3. Європейські управлінські традиції.
4. Модель нового публічного менеджменту.
5. Моделі респонсивного менеджменту.

6. Форми сучасного врядування та економічного розвитку держав.
7. Правові та неправові форми врядування.
8. Моделі децентралізованого управління: міжнародний досвід.
9. Європейські управлінські традиції.
10. Аналіз світових моделей децентралізованого управління.
11. Сучасні підходи до модернізації управління.
12. Модель децентралізації врядування Великобританії (Вестмінстерська модель), США (американська модель).
13. Реформа публічного врядування у Європі.
14. Європейські стандарти правотворчого процесу.
15. Європейський досвід стандартизації.
16. Загальноприйняті вимоги до правотворчого процесу. Європейські стандарти у проведенні консультацій.
17. «Технологія» проведення консультацій у ЄС.
18. Лобіювання в рамках європейської ініціативи з прозорості. Залучення громадян до лобіювання у європейському врядуванні.
19. Принципи європейської системи стандартизації.
20. Інституційно-нормативне забезпечення функціонування європейської системи стандартизації.
21. Запровадження систем управління якістю.
22. Співробітництво ЄС з Україною.
23. Менеджмент людських ресурсів у ЄС та захист прав людини.
24. Компетенційний підхід менеджменту людських ресурсів у ЄС.
25. Сучасні підходи до реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції.
26. Компетенції державного службовця. Європейські та міжнародні стандарти захисту прав людини. Європейські та міжнародні стандарти захисту прав трудових мігрантів.
27. Практичний досвід врядування та його результативність.
28. Світовий досвід децентралізації влади. Форми сучасного врядування та економічного розвитку держав.
29. Тенденції децентралізації управління в Італії, Франції, Великобританії.
30. Децентралізація управління у США та Канаді.
31. Розробка моделей і практичний досвід децентралізації управління східноєвропейських країн - Республіці Польщі, Чеській, Словацькій республіці та в Угорщині.
32. Інституційні рішення регіонального співробітництва східноєвропейських країн.
33. Управління проектом циклом державних політик і програм.
34. Регулювання конкуренції як особлива діяльність держави. Економічні моделі розвитку суспільства.
35. Лідерство в економічному врядуванні та можливості застосування елементів і концепцій new public management і public governance на регіональному рівні та в містах України.

Семінарське заняття до теми 1.3

Мета: розкрити особливості інституційних трансформацій в умовах поєднання інверсійного типу ринкових перетворень і глобалізації економіки.

Сучасний вибір стратегії трансформації економічної системи України в процесі глобальних структурних зрушень

Питання для обговорення:

1. Теоретичні засади дослідження системних трансформацій економіки і суспільства.
2. Економічні трансформації як об'єкт публічного управління та адміністрування.
3. Основні тенденції і фази трансформації сучасних економічних систем.
4. Стратегії, моделі, пріоритети та результати політики ринкових реформ у постсоціалістичних країнах.
5. Глобалізація, інтеграція та нові розмежування як чинники внутрішньосистемної трансформації національної економіки.
6. Формування ефективної системи публічного управління економічними трансформаціями.
7. Стратегічні пріоритети економічних та інституційних перетворень національної економіки у контексті європейського вибору.

Джерела для обов'язкового вивчення:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка та врядування», розділ 1.
2. Методичні рекомендації з дисципліни «Економіка та врядування», розділ 1.

Рекомендовані додаткові джерела для вивчення:

1. Бакуменко В.Д. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління / В. Д. Бакуменко, С. А. Попов // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 43. – С. 21-28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_43_4.
2. Бельська Т. В. Удосконалення основних форм суспільно-владних взаємодій в умовах сучасних глобальних тенденцій / Т. В. Бельська // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія : Державне управління. – 2017. – № 1. – С. 123-130 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2017_1_18.
3. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академія, 2010. – 520 с. – (Серія –Альма-матерl).
4. Босак О.З. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі / О.З. Босак // Державне управління: теорія та практика.

– № 2. – 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10bozuds.pdf> .

5. Гражевська Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін: Монографія / Гражевська Н. І. – К. : Знання, 2008. – 431 с. – 27,2 обл. вид. арк. (*Рецензія: Банківська справа, 2008. - №6(84). – С. 90-91*).

6. Гражевська Н. І. Інституційні ризики соціально-економічного розвитку трансформаційних економік в епоху глобалізації / Н. І. Гражевська // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Серія “Економіка”. – 2005. – №73. – С. 16–17.

7. Гражевська Н. І. Системна трансформація економіки в сучасному парадигмальному контексті / Н. І. Гражевська // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2006. – № 86–8. – С. 7–10.

8. Гражевська Н. І. Траєкторії економічних трансформацій в епоху глобалізації / Н.І.Гражевська // Банківська справа. – 2006. – №4. – С. 29–35.

9. Гражевська Н. І. Теоретико-методологічні новації синергетики в дослідженні трансформації економічних систем / Н. І. Гражевська // Вісник Української академії банківської справи. – 2006. – №2 (21). – С. 139–143.

10. Єлагін В. П. Інституціональні перетворення як основа ефективного розвитку головних ресурсних сфер держави / В. П. Єлагін // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : 243 Державне управління. – 2014. – Вип. 2. – С. 98-106. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2014_2_15 .

11. Корженко В. В. Методологічні та евристичні інтенції сучасної концепції Governance / В. В. Корженко, В. В. Нікітін. // Державне 249 будівництво. – 2007. – № 1 (1). – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1\(1\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1(1)_3) .

12. Куйбіда В. С. Досвід впровадження стандартів доброго врядування на місцевому рівні в Україні та інших європейських країнах : зб. / В.С. Куйбіда, В. В. Толкованов. – К. : ТОВ «Полігр. Центр «Крамар», 2010. – 258 с. – http://www.slg-coe.org.ua/wpcontent/uploads/2012/10/Tolkovanov_Dobre_final.pdf .

13. Мельник Р. С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації / Р. С. Мельник // Право і суспільство. – 2012. – № 6. – С. 95-98. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2012_6_21 .

14. Мікроекономіка і макроекономіка : підручник : у 2 ч. / С. М. Будаговська, О. І. Кілієвич, О. П. Романюк та ін. ; за заг. ред. С. М. Будаговської. – 4-те вид. – К. : Вид-во Соломії Павличко – Основи, 2007. – 519 с.

15. Обушна Н. І. Публічне управління як нова модель організації державного управління в Україні: теоретичний аспект / Н. І. Обушна // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 44(1). – С. 53-63. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44(1)_8) .

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВРЯДУВАННЯ ТА ЙОГО РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Мета: Сформувати у слухачів:

- уявлення про механізми регулювання розвитку різних сфер та секторів національних економічних систем в умовах глобалізації ринків; мікро- та макроекономічні умови при прийнятті управлінських рішень та обґрунтуванні вибору інструментів державної економічної політики;
- вміння оцінювати результативність та ефективність виконання відповідних управлінських рішень, здійснювати необхідні корекції за результатами контролю їх реалізації; обґрунтовувати бюджетні потреби при формуванні державної політики у публічній сфері; використовувати форми та методи врахування пріоритетів державної політики у бюджетному процесі;

Короткий зміст лекційного матеріалу розділу.

Мікро- та макро-економіка для розроблення публічної політики. Мікроекономічний вибір і ефективність конкурентних ринків. Раціональна поведінка і теорія корисності. Рішення споживачів за умов ризику. Теорія фірми в мікроекономічному аналізі. Поведінка фірми на конкурентному ринку. Ринки праці, землі та капіталу. Теорії розвитку економіки. Вплив інфляції на перерозподіл доходів. Рівень інфляції в Україні та країнах Європейського Союзу. Економічні наслідки безробіття. Європейські та світові проблеми безробіття. Теорії ринку праці. Причини та наслідки нерівності у суспільстві. Показники вимірювання нерівності. Аналіз ринку праці в Україні та країнах ЄС. Економічні аспекти аналізу публічної політики. Аналіз вигід і витрат. Публічна політика як процес. Універсальні критерії оцінювання публічної політики. Етапи аналізу вигід і витрат. Кількісне оцінювання вигід і витрат. Суспільні інвестиційні проекти. Методи визначення ставки дисконту. Концепція ефективності і публічна політика на конкурентних ринках. Загальна рівновага і ефективність конкурентного ринку. Вплив податків на стан ринкової рівноваги. Концепція ефективності за Парето в аналізі вигід і витрат. Публічні фінанси та фінансовий менеджмент. Публічні фінанси як складова фінансової системи. Державна фінансова та механізм її реалізації. Організаційні основи управління публічними фінансами. Публічні доходи та публічні видатки. Основні елементи системи публічних фінансів. Держава, ринок та економічна ефективність. Суспільні товари, публічні ефекти та державна політика. Теорія суспільного вибору та економіка добробуту. Аналіз вигід та витрат у публічних фінансах. Державні фінанси та монетарна політика. Суспільний вибір та особливості забезпечення суспільними благами в глобальній економіці. Проблема «розрідження демократії» при ухваленні політико-економічних рішень. Бюджетні реформи як реакція на прояви світової

фінансової кризи та фіскальний федералізм. Вплив лобізму на функціонування суспільного сектору економіки та публічні фінанси. Пріоритетні напрями реформ суспільного сектору економіки України з урахуванням міжнародного досвіду. Інформаційна економіка та публічне управління: безпекові виклики та можливості становлення належного економічного врядування в Україні. Теорія інформаційного суспільства. Інформаційна економіка. Економіка знань. Мережева економіка. Інформаційно-комунікаційні технології. Глобалізація як передумова розвитку інформаційної економіки. Інформаційна інфраструктура економіки. Інформаційна (цифрова) нерівність – новий вид соціальної диференціації. Інформатизація органів публічної влади. Електронне врядування в інформаційному суспільстві. Електронний документообіг. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень.

Види навчальної діяльності, передбачені у розділі 2

Творча робота до розділу 2

Мета: формування систематизованих знань про практичний досвід врядування та його результативність.

Написання та оформлення творчої роботи: здійснюється за вимогами, що наведені у відповідному розділі методичних рекомендацій.

Рекомендовані теми творчих робіт до розділу 2

1. Економічні моделі розвитку суспільства.
2. Моделі економічного розвитку.
3. Ринкова організація економіки.
4. Сутність, функції, структура та інфраструктура ринку.
5. Механізм ринкового саморегулювання.
6. Моделі економічної трансформації.
7. Сучасний вибір стратегії трансформації економічної системи України в процесі глобальних структурних змін.
8. Сучасні тенденції і суперечності глобалізації світового господарства та фінансових ринків.
9. Держава, ринок та економічна ефективність.
10. Економічна теорія та державна політика.
11. Основні поняття теорії суспільного вибору.
12. Основні поняття блага та учасники, потреби та можливості.
13. Принципи аналізу рішень учасниками економічного процесу.
14. Використання економічних моделей в аналізі рішень.
15. Публічні фінанси як складова фінансової системи.
16. Державна фінансова та механізм її реалізації.

17. Організаційні основи управління публічними фінансами. Публічні доходи та публічні видатки.
18. Основні елементи системи публічних фінансів.
19. Держава, ринок та економічна ефективність.
20. Суспільний вибір та особливості забезпечення суспільними благами в глобальній економіці.
21. Проблема «розрідження демократії» при ухваленні політико-економічних рішень..
22. Пріоритетні напрями реформ суспільного сектору економіки України з урахуванням міжнародного досвіду.

Семінарське заняття до теми 2.3

Мета: формування знань про теорію публічних фінансів, специфіку організації бюджетної системи України, проблеми забезпечення ефективності фінансового управління бюджетними коштами.

Тема 7. Публічні фінанси та фінансовий менеджмент.

Питання для обговорення:

1. Публічні фінанси як складова фінансової системи.
2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації..
3. Аналіз вигод та втрат у публічних фінансах.
4. Основні елементи системи публічних фінансів.
5. Бюджетні реформи як реакція на прояви світової фінансової кризи та фіскальний федералізм.
6. Вплив лобізму на функціонування суспільного сектору економіки та публічні фінанси.
7. Пріоритетні напрями реформ суспільного сектору економіки України з урахуванням міжнародного досвіду.

Джерела для обов'язкового вивчення:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка та врядування», розділ 2.
2. Методичні рекомендації з дисципліни «Економіка та врядування», розділ 2.

Рекомендовані додаткові джерела для вивчення:

1. Алієва В. Аналіз казначейської системи виконання Державного бюджету України: переваги та недоліки / В. Алієва // Економіст. – 2016. – № 12. – С. 51– 53.
2. Бугас Н. В. Бюджетування як ефективний інструмент управління витратами / Н. В. Бугас // Бізнес Інформ. – 2012. – №5. – С. 190 – 193.
3. Буряк П. Ю. Міжбюджетні відносини та перспективи формування місцевих бюджетів / П. Ю. Буряк // Фінанси України. – 2016. – № 6. – С. 14– 24.

4. Буряковський В. В. Роль податків у наповненні бюджетів усіх рівнів / В. В. Буряковський // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 78–82.
5. Буряченко А. Є. Світовий досвід надання бюджетних трансфертів місцевим органам влади / А. Є. Буряченко // Збірник наукових праць. Науковий вісник Академії ДПС. – 2017. – № 1. – С. 162–170.
6. Кириленко О.П. Досягнення стратегічних орієнтирів удосконалення міжбюджетних відносин в Україні / О.П. Кириленко // Фінанси України. – 2013. – № 8. – С. 19–29.
7. Корнієнко Н. М. Аналіз системи планування бюджетних видатків в Україні / Н. М. Корнієнко // Бізнес Інформ. – 2013. – №4. – С. 389–393.
8. Костюченко В.М. Джерела фінансування інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва в Україні: правовий аспект / В.М. Костюченко // Міжнародний збірник наукових праць — Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2010. – Вип. №2(17). – С. 161–167., с. 164
9. Криниця С. О. Зміцнення фінансової бази місцевого і регіонального самоврядування / С. О. Криниця // Фінанси України. – 2017. – № 2. – С. 38–47.
10. Луніна І.О. Методичні засади моніторингу місцевих бюджетів у контексті забезпечення стабільності державних фінансів / І.О. Луніна, Д.М. Серебрянська // Фінанси України. – 2013. – № 7. – С. 33–44.
11. Сторонянська І.З. Проблеми організації та ефективність використання муніципальних запозичень / І.З. Сторонянська, І.С. Музика // Фінанси України. – 2013. – № 11. – С.45–56.
12. Чирка Д. М. Напрями збалансування місцевих бюджетів / Д. М. Чирка // Фінанси України. — 2017. – № 1. – С. 22–25.
13. Чугунов І. Я., Буряченко А. Є. Актуальні проблеми розподілу бюджетних трансфертів / І. Я. Чугунов, А. Є. Буряченко // Економіка. — 2016. – № 6. – С. 58–60.
14. Яцюта В. П. Удосконалення фінансової політики / В. П. Яцюта // Фінанси України. – 2016. – № 8. – С. 60–68.
15. Яценко Ю.О. Окремі аспекти впровадження програмно-цільового методу у бюджетний процес на рівні місцевих бюджетів / Ю.О. Яценко // Фінанси України. – 2013. – № 7. – С. 44–77. 75.
16. Ярош О.Б. Економічні ризики у сфері державної тарифної політики на послуги ЖКГ / О.Б. Ярош, О.Б. Пушкарьова // Економіка України. – 2013. – № 11. – С. 76–83.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ

Самостійна робота слухача у межах навчальної дисципліни «Економіка та врядування» передбачає написання та презентацію ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи орієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів та обдумування слухачем питань відповідно до обраної тематики. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі практичні рекомендації.

Творча робота повинна бути підготовлена слухачем індивідуально. Вона надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві, а її результати презентуються під час семінарського заняття за відповідною тематикою у формі короткої доповіді (3-4 хв.) та відповідей на поставлені запитання.

Творча робота має висвітлювати:

- основні теоретичні положення за обраною темою;
- практичне значення теоретичних положень, можливі підходи та шляхи їх практичного застосування;
- висновки, що коротко відображають результати проведеного слухачем дослідження;
- перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Творча робота має бути оформлена як документ Microsoft Word формату А4, шрифт Times New Roman, 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові студента, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням слухача стисло і водночас вичерпно розкрити тему: узагальнити теоретичні напрацювання за напрямом, що розглядається, оцінити їх прикладне значення, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 10-15 сторінок. Обов'язковою вимогою є чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [N, с. M] (N означає номер джерела у наведеному в кінці їх переліку, а M – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Перелік використаних джерел (не менше 7 позицій) оформляється згідно з діючими правилами. У творчій роботі мають бути обов'язково викладені авторські висновки та пропозиції.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль засвоєння знань слухачів з дисципліни «Економіка та врядування» здійснюється у формі іспиту (усного опитування відповідно до орієнтовного переліку питань, що наведені нижче).

Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Сутність поняття публічне врядування.
2. Теоретичні підходи до визначення категорії публічне врядування.
3. Основні підходи до розуміння публічного врядування та його еволюція.
4. Співвідношення понять економіка та врядування.
5. Економіка і врядування як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна.
6. Сутність поняття належне врядування.
7. Принципи Доброго врядування.
8. Сучасне управління державою: шлях до Доброго врядування.
9. Європейські принципи належного врядування та реформа системи органів виконавчої влади в Україні.
10. Децентралізація управління.
11. Європейські управлінські традиції.
12. Світові моделі децентралізованого управління.
13. Сучасні підходи до модернізації управління.
14. Модель нового публічного менеджменту.
15. Моделі респонсивного менеджменту.
16. Критерії для порівняння політико-адміністративних систем.
17. Стандарти європейського врядування.
18. Форми сучасного врядування та економічного розвитку держав.
19. Організація і функціонування економічних систем суспільства як чинник розвитку публічного управління господарськими процесами.
20. Головні економічні проблеми.
21. Економічні цілі та особливості їх реалізації в сучасній Україні.
22. Економічний розвиток і економічне зростання.
23. Ефективність економіки та її фактори: якість, показники, перспективи економічного зростання.
24. Економічна система: сутність, властивості, структура.
25. Класифікація економічних систем.
26. Визначеність прав власності як рамкових умов функціонування економічної системи.
27. Публічне управління розвитком економічних систем.
28. Моделі економічного розвитку.
29. Ринкова організація економіки.
30. Сутність, функції, структура та інфраструктура ринку.
31. Механізм ринкового саморегулювання.
32. Моделі економічної трансформації.
33. Економічні трансформації як об'єкт публічного управління.

34. Використання механізмів нового публічного менеджменту для розвитку сучасних економічних систем.
35. Сучасний вибір стратегії трансформації економічної системи України в процесі глобальних структурних змін.
36. Держава та її функції з формування сучасних економічних систем.
37. Сучасні тенденції і суперечності глобалізації світового господарства та фінансових ринків.
38. Стратегічні пріоритети економічних та інституційних перетворень національної економіки у контексті європейського вибору.
39. Держава, ринок та економічна ефективність.
40. Економічна теорія та державна політика.
41. Основні поняття теорії суспільного вибору.
42. Основні поняття блага та учасники, потреби та можливості.
43. Взаємозв'язок публічного управління і адміністрування, державного регулювання економіки та економічної політики.
44. Застосування моделі попиту і пропозиції та концепції еластичності в аналізі політики.
45. Сутність фінансів як економічної категорії. Історія виникнення й еволюції публічних фінансів.
46. Фінансова система України, її склад і структура за станом на 01.01.2018 р.
47. Державні фінанси: системи та підсистеми, їх взаємодія.
48. Управління процесами формування коштів державних цільових фондів: зарубіжний досвід для України.
49. Моніторинг і оцінювання ефективності та якості соціального захисту населення.
50. Роль міжнародних фінансово-кредитних організацій у кредитуванні державної заборгованості. Специфіка управління державним боргом у різних країнах світу.
51. Система інформаційного забезпечення публічного фінансового менеджменту.
52. Інноваційні підходи формування ресурсів регіонів в умовах децентралізації влади.
53. Інвестиційний портфель територіальної громади: методи і можливості його формування.
54. Права і обов'язки органів місцевого самоврядування щодо фінансового забезпечення територіальних громад.
55. Аналіз ризиків і загроз територіальних громад (регіонів) щодо їх ресурсного забезпечення.
56. Формування податкової політики як основного важеля впливу на розвиток держави і суспільства.
57. Фінансове забезпечення охорони здоров'я в регіоні і територіальних громадах в умовах децентралізації.
58. Фінансове забезпечення освіти в регіоні і територіальних громадах в умовах децентралізації.

59. Фінансове забезпечення формування і розвитку інфраструктури в регіоні і територіальних громадах в умовах децентралізації.
60. Світовий досвід ресурсного забезпечення регіонів і територіальних громад і його адаптація в Україні.
61. Альтернативні джерела формування місцевих бюджетів в Україні.
62. Застосування електронних інструментів у процесі формування і контролю ресурсного забезпечення регіонів (територіальних громад).
63. Процес формування і реалізації фінансової політики. Відповідь надати у контексті сучасних суспільно-економічних процесів.
64. Суперечності планування видаткової частини державного бюджету та напрями їх вирішення.
65. Класифікація державних цільових фондів і джерел їх фінансування: світовий і національний досвід.
66. Заходи, методи, форми організації та використання фінансів для забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства.
67. Правова основа та напрями реалізації фінансової політики.
68. Актуальні питання прогнозування видатків Зведеного бюджету України.
69. Управління державним боргом як складова фінансової безпеки держави.
70. Державний сектор економіки як складова управління державними фінансами.
71. Контроль за правильністю складання та виконання кошторисів бюджетних установ.
72. Лідерство в економічному врядуванні та можливості застосування елементів і концепцій new public management і public governance на регіональному рівні та в містах України.
73. Можливості застосування елементів і концепцій new public management і public governance в містах України.
74. Практичне застосування технологій публічно-приватного та міжмуніципального партнерства: європейський, світовий, український досвід.
75. Інформаційно-комунікаційні технології.
76. Глобалізація як передумова розвитку інформаційної економіки.
77. Інформаційна економіка.
78. Економіка знань.
79. Мережева економіка. Інформаційна інфраструктура економік.
80. Інформаційна (цифрова) нерівність – новий вид соціальної диференціації.
81. Електронне врядування в інформаційному суспільстві.
82. Тенденції розвитку інформаційної економіки в Україні.
83. Інформація, економіка, суспільство: синергія взаємодії.
84. Соціальні мережі як феномен інформаційної економіки.
85. Концепції інформатизації економіки.
86. Моделі інформаційного суспільства.
87. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні джерела

1. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 4-те вид., переробл. і доповн. -К. : Знання, 2008. - 744 с.
2. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академія, 2010. – 520 с. – (Серія Альма-матер!).
3. Геєць В.М. Якісні зміни в економіці України є нагальними / В.М. Геєць // Вісник Національного банку України. – 2014. — № 4(218). — С. 5–9.
4. Геєць В.М. Про єдність і суперечності у розвитку суспільства, держави та економіки / В.М. Геєць // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 4–23; № 11. – С. 4–22.
5. Державне управління в економічній сфері : навч. посіб. / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко, М. М. Коваленко, С. В. Майстро ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. А.О. Дегтяра. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – 244 с.
6. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко [та ін.] ; Швейцарськ.-укр. проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : Софія, 2012. – 128 с.
7. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування : навчальний посібник для посадових осіб місцевих та регіональних 36 органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування / В. Негода, Дж. Сах, М. Полонський та ін. – К. : ПРООН/МПВСР, 2007. – 206 с.
8. Економічна теорія. Мікроекономіка : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с..
9. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій: монографія / В. Б. Дзюндзюк. – Х. : Вид-во ХарПІ УАДУ «Магістр», 2003. – 236 с.
10. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рек. / авт. кол. : Н. М. Мельтюхова, В. В. Корженко, Ю. В. Дідок та ін. ; за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. – К. : НАДУ, 2010. – 28 с.
11. *Зінь Е. А.* Регіональна економіка: Підручник. / *Е. А. Зін.* – К.: «ВД «Професіонал», 2007. –528 с.
12. Іванов М.Ф. Актуальні питання економічної теорії та практики її застосування вдержавному управлінні: Навч. посібник / М.Ф. Іванов. – К.: НАДУ, 2004. – 54 с.
16. Історія економіки та економічної думки : підручник / [О.Ю. Амосов, В.О. Сивоконь, Н.В. Статівка та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф., засл. діяча науки і техніки України О.Ю.Амосова, к.е.н., доц. В.О. Сивоконя. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2013. – 600с.
17. *Колодій А. Ф., Буник М.З., Петровський П.М.* та ін. Демократичне урядування і публічне адміністрування: проблеми вимірювання й аудиту. Науково-методичний посібник. Київ: НАДУ, 2011 р. - 56 с.

18. Крайник О. П., Третьяк Г. С. Сучасна економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / О. П.Крайник, Г. С. Третьяк. – вид. 2-ге, доп. і перроб. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. – 240 с.
19. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.
20. Малиш Н.А. Бюджетно-податкова політика України: навч.-метод.матер./ Н.А. Малиш, Л.В.Ільченко-Сюйва. – К.: НАДУ, 2015. – 52 с.
21. *Машкаров Ю. Г.* та ін. Електронне врядування. Інформатизація державного управління : навч. посіб. / Ю. Г. Машкаров, О.В. Орлов, М.В. Мордвинцев, П. С. Клімушин, І. В. Кобзев. - Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. - 264 с.
22. Мікроекономіка і макроекономіка : підручник : у 2 ч. / С. М. Будаговська, О. І. Кілієвич, О. П. Романюк та ін. ; за заг. ред. С. М. Будаговської. – 4-те вид. – К. : Вид-во Соломії Павличко — Основин, 2007. – 519 с.
23. Мікроекономіка : підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк, С. В. Слухай] ; за ред. В. Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2008. – 679 с. – (Класич. університет. підруч.).
24. Оболенський О. Ю. Опорний комплекс лекцій з навчальної дисципліни «Публічне управління» : наукова розробка / О. Ю. Оболенський, С. О. Борисович, С. М. Коник. – К. : НАДУ, 2011. – 56 с.
25. *Публічне врядування* : навчальний посібник / Л.Ю. Гордієнко, С.В. Лукашев. -Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. - 388 с.
26. *Стандарти європейського врядування* : навч. посіб. / авт. кол. : І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, С. М. Гладкова та ін.; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К.: НАДУ, 2011. - 184 с.

Додаткові джерела

1. Бакуменко В. Д. Методологія системних досліджень в державному управлінні : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, С. О. Кравченко. – К. : ВПЦ АМУ, 2011. – 116 с.
2. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Джон Мейнард Кейнс. –М., 1976. – 453 с.
3. *Мельтюхова Н. М., Євдокимов В.О.* Психологічні аспекти управлінської діяльності: Опорний конспект лекцій. - Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2005. - 37 с.
4. *Миронова Н.С.* Контроль в державних інституціях. Опорний конспект лекцій. - Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2005. - 46 с.
5. *Миронова Н.С., Нікітін В.В.* Організаційно-правові засади державного управління. Опорний конспект лекцій. - Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2005. - 110 с.
6. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики[Текст] / Д. Норт. Пер. с англ. А.Н. Нестеренко; предисл. и науч. ред. Б.З. Мильнера.–М.: Фонд экономической

книги “Начала”, 1997. – 180 с.

7. *Одінцова Г.С., Мельтюхова Н.М.* Теорія та історія державного управління: Опорний конспект лекцій і методичні вказівки до проведення практичних занять. - Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2005. - 136 с.

8. *Публічне адміністрування в Україні: [Навч. посібник] / [за заг. ред. д-ра ф. наук, проф. В.В. Корженка, к.е.н., доц. Н.М. Мельтюхової - Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. - 306 с.*

9. Слухай С. В. Інституційні передумови розвитку української економіки під кутом зору теорії фіскального федералізму другої генерації // Фінанси України. – 2013. – № 5.

10. Слухай С. В. Efficacy of inter-regional fiscal equalization policy in Ukraine // Сучасні проблеми прогнозування розвитку складних соціально-економічних систем : Монографія / За ред. О.І.Черняка, П.В.Захарченка. – Бердянськ, 2014. – С. 148-170(у співавторстві з О. Комашко).

11. *Структурно-функціональне забезпечення діяльності територіальних органів влади / Н.М.Мельтюхова, В.В.Корженко, Г.С.Одінцова та ін.; За заг.ред. Н.М. Мельтюхової // Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. - 244 с.*

12. *Тенденції та перспективи європейської інтеграції України: державно- управлінські виміри: / Корженко В .В., Мельтюхова Н.М., Одінцова Г.С. // [Монографія] / За заг. ред. В.В Корженка, Н.М. Мельтюхової. Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. - 268 с.*

13. *Якимчук А.Ю.* Досвід муніципального управління Франції. // Вісник Рівненського державного технічного університету. Випуск 2, частина 1. - Рівне, 1999. - С. 254-257.

Інтернет-ресурси

1. *Кабінет Міністрів України* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua).

2. Господарський кодекс України № 435-IV (із змін. і доповн.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>

3. *Законодавство України* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.

4. *Державна служба статистики України* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

5. *Національна бібліотека ім. В. Вернадського* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.

8. *Електронний ресурс розміщення в цифровому репозиторії* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/MySql/>.

9. Податковий кодекс України (із змінами, внесеними згідно із Законом № 72-VIII від 28 груд. 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

Навчальне видання

ЕКОНОМІКА ТА ВРЯДУВАННЯ

Горник Володимир Гнатович

Бовсунівська Ірина Володимирівна

Методичні рекомендації

В авторській редакції

Підписано до друку __.01.2019 р.

Формат 60x84/16. Друк офсетний. Папір офсетний.

Гарнітура Times. Обл-вид. арк. ____.

Умов. друк. арк. ____ . Наклад 100 прим.

Віддруковано у типографії «ПП«КП»УкрСІЧ» з оригіналів авторів.

02660, Київ, вул. Магнітогорська, 1, оф. 216, тел. 224-58-24